

Mål C-625/23

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

12 oktober 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Corte suprema di cassazione (Italien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

17 juli 2023

Klagande:

Società agricola Circe di OL, società semplice

Motparter:

ST, för egen räkning och i egenskap av ägare till den enskilda firman Agricola Case Rosse di ST

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA)

Saken i det nationella målet

Överklagande till Corte di Cassazione som jordbruksbolaget Circe har ingett mot den dom varigenom Corte d'appello di Roma på grundval av en extensiv tolkning av begreppet uppdelning i artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003 fastställde att den enskilda firman Agricola Case Rosse di ST skulle tilldelas en rad stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken som tidigare provisoriskt hade tilldelats bolaget Circe.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Begäran om förhandsavgörande avser i första hand huruvida det är möjligt att göra en extensiv tolkning av begreppet uppdelning som används i artikel 33.3 i förordning nr 1782/2003 och i artikel 15 i förordning nr 795/2004, så att det, förutom det specifika bolagsrättsliga institutet uppdelning, även omfattar alla

avtalsrättsliga omständigheter som leder till att en jordbruksareal som ursprungligen odlades av ett visst företag fördelas till två separata jordbrukare.

I andra hand avser begäran om förhandsavgörande frågan huruvida det, för det fall tillämpningsområdet för begreppet uppdelning ska begränsas till det specifika bolagsrättsliga institutet, i unionsrätten fastställs att andra rättsliga omständigheter som leder till en minskning av den ursprungligen odlade arealen, och tidpunkten för denna minskning, är relevanta för den slutgiltiga tilldelningen av stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken.

Artikel 267 FEUF.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

1) ”Ska begreppet uppdelning i artikel 33.3 i förordning (EG) nr 1782/2003 och i artikel 15 i förordning (EG) nr 795/2004 tolkas så, att det hänvisar till det specifika bolagsrättsliga institutet och således förutsätter en bolagsändring där ett bolags ursprungliga tillgångar och sammanlagda odlade arealer splittras upp i två åtskilda tillgångar som tillhör olika personer, eller kan nämnda begrepp tolkas extensivt, så att det även omfattar alla avtalsrättsliga omständigheter som resulterar i att det ursprungliga ’jordbruks’-bolagets ursprungliga tillgångar och sammanlagda odlade arealer tilldelas två olika personer, däribland genom överlåtelse av andelar och försäljning av mark?”

2) ”Är det enligt den korrekta tolkningen av bestämmelserna i förordning nr 1782/2003 (artiklarna 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44) för den slutgiltiga tilldelningen av stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken, i samband med den första tillämpningen av samlat gårdsstöd, relevant att den odlade arealen och de stödberättigande hektaren minskade under år 2002, efter det att ’jordbrukaren’ hade inkommit med ansökan och stödrättigheterna hade tilldelats provisoriskt, för det fall denna minskning uppstod till följd av avtal om överlåtelse av en del av den aktuella marken, även detta under år 2002, och denna ändring, som innebär en minskning, även får utföras ex officio i samband med den slutgiltiga tilldelningen?”

Anförda unionsbestämmelser

Rådets förordning (EG) nr 1782/2003 av den 29 september 2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare och om ändring av förordningarna (EEG) nr 2019/93, (EG) nr 1452/2001, (EG) nr 1453/2001, (EG) nr 1454/2001, (EG) nr 1868/94, (EG) nr 1251/1999, (EG) nr 1254/1999, (EG) nr 1673/2000, (EEG) nr 2358/71 och (EG) nr 2529/2001, särskilt artikel 33.3 samt artiklarna 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 och 46

Kommissionens förordning (EG) nr 795/2004 av den 21 april 2004 om tillämpningsföreskrifter för det system med samlat gårdsstöd som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare, särskilt artikel 15

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Före de avtalsmässiga omständigheter som beskrivs nedan i punkt 2 inkom jordbruksbolaget Circe (nedan kallat Circe), i vilket de båda bröderna OL och ST hade andelar vid den aktuella tidpunkten, med ansökan om tilldelning av stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken. Bolaget tilldelades då provisoriskt 130 stödrättigheter på grundval av dess odlade areal.
- 2 Efter denna provisoriska tilldelning blev Circe föremål för en rad sammanhängande avtalsmässiga omständigheter. Genom en handling av den 1 augusti 2002 överlät närmare bestämt ST och hans maka TZ sin andel om 50 procent av Circes bolagskapital till OL och hans maka MU. Till följd av detta bytte Circe namn till jordbruksbolaget Circe di OL. Genom en annan handling av den 1 augusti 2002 överlät MU mark som hon ägde i Sezze kommun till ST. Genom denna överlåtelse kunde Circe inte längre bruka en del av marken på grundval av vars odlade areal 130 stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken hade tilldelats provisoriskt.
- 3 Till följd av ovannämnda avtalsmässiga omständigheter tilldelades Circe slutgiltigt endast 71 stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken, i stället för de 130 provisoriskt tilldelade stödrättigheterna.
- 4 Genom ansökan av den 5 juni 2006 väckte Circe talan vid Tribunale di Roma mot AGEA (Myndigheten för beviljande av stöd inom jordbrukssektorn), ST och den enskilda firman Agricola Case Rosse di ST (nedan kallad Case Rosse) med yrkande att Tribunale di Roma bland annat skulle slå fast att Circe hade rätt att få 130 stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken, i enlighet med den provisoriska tilldelningen. Tribunale di Roma ogillade Circes talan genom dom av den 27 juni 2011.
- 5 Målet avgjordes senare i andra instans av Corte d'appello di Roma genom dom nr 2632/2017 av den 21 april 2017. Appellationsdomstolen slog fast att några av stödrättigheterna knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken, vilka redan provisoriskt hade tilldelats Circe, proportionerligt skulle tilldelas Case Rosse, med motiveringen att ovannämnda mark i Sezze kommun sedan september 2002 inte längre odlades av Circe, utan av ST och Case Rosse. Appellationsdomstolen grundade sitt avgörande på en mycket extensiv tolkning av artikel 33 sista stycket i förordning nr 1782/2003 och av begreppet uppdelning i denna artikel. Närmare bestämt ansåg appellationsdomstolen att detta begrepp omfattar alla situationer

där en jordbrukare tar över efter en annan, eftersom stöd knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken måste ha samband med den odlade arealen.

- 6 Circe har genom ansökan nr 18175/2017 ingett överklagande av domen meddelad av Corte d'appello di Roma.

Parternas huvudargument

- 7 I sitt överklagande till Corte di Cassazione har Circe dels åberopat åsidosättande av artikel 15 i förordning nr 795/2004 och av artikel 2 a samt artiklarna 33, 38, 45 och 46 i förordning nr 1782/2003, dels åsidosättande av de ministerdekret genom vilka italienska staten har antagit tillämpningsföreskrifterna för de aktuella unionsbestämmelserna.
- 8 Circe har gjort gällande att AGEA gjorde fel när den slutgiltigt tilldelade stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken utifrån antagandet att Circe hade varit föremål för en uppdelning, trots att denna uppdelning inte var dokumenterad och i själva verket inte förelåg, utan det enda som hade skett var att det hade överlåtits kapitalandelar.
- 9 Unionsbestämmelserna definierar närmare bestämt uppdelning enbart med hänvisning till fall där det av en ursprunglig jordbrukare uppstår två nya separata jordbrukare, medan överlåtelsen av marken inte är relevant.
- 10 Vidare anser Circe att minskningar av företagets odlade areal under referensperioden, det vill säga under perioden 2000–2002 i den aktuella situationen, inte är relevanta när det gäller den slutgiltiga tilldelningen av stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken. I detta hänseende har Circe gjort gällande att stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken på vissa villkor kan vara fristående från marken och således kan överlätas mot ersättning.
- 11 ST och Case Rosse är däremot av den uppfattningen att AGEA även ex officio var skyldig att korrigera den provisoriska tilldelningen av stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken på grundval av den faktiskt odlade arealen och de stödberättigande hektaren.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 12 Enligt Corte di Cassazione är det för att kunna fatta beslut i tvisten nödvändigt att tolka för det första artikel 15 i förordning nr 795/2004 och artikel 33.3 i förordning nr 1782/2003, i synnerhet vad gäller begreppet uppdelning av ett jordbruksföretag, och för det andra artikel 2 a samt artiklarna 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 och 46 i förordning nr 1782/2003.

- 13 Tolkningen av artikel 33.3 i förordning nr 1782/2003 och av artikel 15 i förordning nr 795/2004 är nämligen relevant för den första tolkningsfrågan.
- 14 Det föreskrivs i artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003 särskilt att jordbrukare som driver företagen efter uppdelningen ska ha tillträde till systemet med samlat gårdsstöd, i proportion till den aktuella perioden, på samma villkor som den jordbrukare som drev det ursprungliga företaget. Det följer av artikel 15 i förordning nr 795/2004 bland annat att det i artikel 33.3 andra stycket i förordning nr 1782/2003 med uppdelning avses uppdelning av jordbrukare i minst två nya separata jordbrukare, varav minst det ena företaget drivs (när det gäller administration, bidrag och ekonomiska risker) av minst en av de juridiska eller fysiska personer som ursprungligen drev företaget, eller uppdelning av jordbrukare i minst en ny jordbrukare, medan det andra drivs av den jordbrukare som ursprungligen drev företaget när det gäller administration, bidrag och ekonomiska risker. I samma artikel 15 i förordning nr 795/2004 anges vidare att antalet och värdet på stödrättigheterna ska fastställas på grundval av referensbeloppet och antalet hektar för det ursprungliga företags överförda produktionsenheter.
- 15 Mot bakgrund av dessa bestämmelser ska det klargöras huruvida det är korrekt att tolka artikel 33 i förordning nr 1782/2003 extensivt och i strid med ordalydelsen i denna bestämmelse, såsom appellationsdomstolen har gjort. Enligt appellationsdomstolens tolkning hänvisar begreppet uppdelning i denna artikel inte enbart till det specifika bolagsrättsliga institutet, utan omfattar samtliga fall där en jordbrukare tar över efter en annan. Varje ändring av den areal som ursprungligen odlades av ett visst företag är således relevant.
- 16 Corte di Cassazione är av den uppfattningen att begreppet uppdelning, vilket är ett tekniskt begrepp på det bolagsrättsliga området som används i flera unionsrättsakter för att beteckna en sådan bolagshändelse, kan tolkas extensivt på grundval av den flexibilitet som kännetecknar förordning nr 1782/2003 vad gäller de rättsliga formerna för att bedriva jordbruksverksamhet. En sådan tolkning som avsevärt utvidgar den sedvanliga tekniska-juridiska betydelsen av begreppet uppdelning kräver emellertid EU-domstolens bekräftelse. I den aktuella situationen rör det sig nämligen varken om en *acte clair*, som utesluter skyldigheten att föra frågan vidare till EU-domstolen när det inte föreligger rimliga tvivel om betydelsen av den bestämmelse som ska tillämpas, eller en *acte éclairé*, som utesluter denna skyldighet när den aktuella unionsbestämmelsen redan har tolkats av EU-domstolen.
- 17 Tolkningen av artikel 2 a samt av artiklarna 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 och 46 i förordning nr 1782/2003 är å sin sida relevant för den andra tolkningsfrågan. För det fall den första tolkningsfrågan besvaras med att tillämpningsområdet för begreppet uppdelning ska begränsas till det specifika bolagsrättsliga institutet ska det enligt den hänskjutande domstolen fastställas huruvida och i vilken omfattning det för den slutgiltiga tilldelningen av stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitik till ett jordbruksföretag, i samband med den första

tillämpningen av det samlade gårdsstödet, är relevant att den odlade arealen uttryckt i antal stödberättigande hektar minskade efter ansökan och den provisoriska tilldelningen av stödrättigheterna, men även detta skedde under år 2002 och före den slutgiltiga tilldelningen.

- 18 Corte di Cassazione anför först och främst att artiklarna 34, 43 och 44 i förordning nr 1782/2003 tycks fastställa ett samband mellan stödrättigheterna knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken och den odlade arealen, eftersom varje stödrättighet åtföljs av ett ”stödberättigande hektar”, det vill säga alla jordbruksarealer inom jordbruksföretaget, utom arealer som är skogbeväxta eller används för annat än jordbruksverksamhet.
- 19 Den hänskjutande domstolen understryker vidare att den ursprungligen odlade arealen minskade under den referensperiod som fastställs i artikel 38 i förordning nr 1782/2003, det vill säga under perioden 2000–2002, dock efter det att Circe hade ansökt om stöd. Den omständigheten att de minskningar av den odlade arealen som ägde rum under referensperioden eventuellt saknar relevans tycks strida mot bland annat artiklarna 23 och 24 i förordning nr 1782/2003. I de sistnämnda bestämmelserna anges det nämligen uttryckligen att medlemsstaterna ska utföra administrativa kontroller av stödansökningarna inbegripet en kontroll av stödberättigande areal, och om det upptäcks att jordbrukaren inte uppfyller stödvillkoren ska det stöd som har beviljats omfattas av minskningar och uteslutningar.
- 20 Avslutningsvis påpekar Corte di Cassazione att den omständigheten att stödrättigheter knutna till den gemensamma jordbrukspolitiken på vissa villkor kan överlåtas och bli föremål för handel på intet sätt innebär att den provisoriska tilldelningen av dem inte behöver vara korrekt och baserad på att odlad mark av en viss storlek är tillgänglig.
- 21 Enligt den hänskjutande domstolen går det därför att dra slutsatsen att, i överensstämmelse med artikel 36 i förordning nr 1782/2003, ska stöd betalas för stödrättigheter enligt definitionen i kapitel 3 i förordningen, åtföljda av ett lika stort antal stödberättigande hektar enligt definitionen i artikel 44.2 i förordningen.